

treizeci de *intervenants*, cum sunt numiți colaboratorii, la artă dramatică dai peste Christian Benedetti, cel care a montat în Franța textele Gianinei Cărbunaru, Maurice Durozier, actor din trupa lui Ariane Mnouchkine, iar la dans, peste Fatou Traore.

Primii doi ani de facultate sunt concentrați pe pregătirea generală și de specialitate artistică, scopul fiind ca studenții să se descopere ca artiști, creatori ori interpreți. Formarea este fundamentată pe individualizarea proiectului pedagogic, pe sprijinirea studenților pentru a se descoperi și dezvolta pe direcția care li se potrivește. Programul unei zile de studiu este foarte dens și include atât antrenament fizic, cât și exerciții de scriere dramatică ori de eclairaj și proiecții video. Ultimul an este consacrat „inserției profesionale”. Un spectacol realizat de o personalitate a artelor spectacolului îi reunește în distribuție pe toți absolvenții, punându-i în evidență, apoi un turneu în Franța și străinătate îi prezintă profesioniștilor din domeniu. Unii au proiecte încă din anii de studii, alții mai caută, cu toții au postate pe site-ul CNAC-ului CV-urile și așteaptă oferte. Nu toți vor face exclusiv circ, unii sunt deja atrași de dansul contemporan, alții de artele plastice ori de cabaret. Fiecare, în acord cu propria personalitate artistică, întrucât cariera e un traseu singularizat.

Ion JURCA ROVINA

Belfort

Invitație la „Persona”

În luna aprilie, chiar în ajun de Paști, mi-a sosit, în plic, de la Belfort, Franța: invitația pentru spectacolul *Persona*, după Ingmar Bergman, în montarea regizorului François Jacob. Era invitația oficială a Companiei François Jacob, cu o imagine relevantă din spectacol, cuprinzând pe verso zilele reprezentațiilor: 13–25 aprilie, plus datele casetei tehnice. Cu domnul François Jacob m-am cunoscut, printr-o fericită întâmplare, în țară, când am aflat despre colaborările sale în România și am realizat o comunicare prietenească. Oferta sa, neașteptată totuși, m-a surprins, cu emoția de rigoare.

Spectacolul cu *Persona* a avut premiera în 2009, iar acum reprezentațiile au fost reluate într-o serie consecutivă, găzduită în Spațiul „Louis Jouvet” (situat lângă impozanta Bibliotecă Municipală), cu o sală de circa 120 de locuri și o scenă clasică.

Prima reprezentație am văzut-o în seara zilei de 20 aprilie, și aceasta mi-a marcat impresiile. Aveam, estompat, în memorie filmul *Persona*, capodopera lui Ingmar Bergman, considerată a fi între cele mai mari creații în cinematografia secolului XX, despre care autorul însuși spunea că i-a salvat viața. Un film de profundă investigație psihanalitică, dar și cu largi conotații existențiale. Tot Bergman afirma că în *Persona* a atins „secrete care nu pot fi spuse în cuvinte și pe care doar în cinematografie le poate descoperi”.

Atunci, cum pot fi traduse asemenea secrete în teatru? S-a supus regizorul unui risc în opțiunea de a transpune un scenariu de film în scenă? S-a supus unei provocări, aceea de a restrânge comunicarea în cadrul configurat al scenei. Dialogul între *Elisabet Vogler* și *Alma* se relaționează nu doar într-un spațiu captiv, ci și sub efectul condensării timpului care, aici, nu se mai percepe prin imaginile ecranizării. Timpul însuși cade parcă în gol, între scene, un gol peste care trece tăcerea inepertabilă a artei, iar discursul viu al asistentei suferă șocurile. Ea, Alma, este personajul dramatic în scenă, între artă și viață, ea își preia rolul de a rupe tăcerea artei pentru a o recupera pe aceasta. Efortul ei are însă un preț: preluarea, în ciuda refuzului, a *personei* actriței Vogler.

În spațiul teatral, François Jacob a mizat pe acest traseu dramatic al personajului *Alma*, interpretat de către tânăra actriță Béatrice Courtois, cu implicare în rostirea propriului monolog și cu interiorizare singulară în dedublarea de după lectura scrisorii deschise a artei. Miza spectacolului este acest personaj, prin sacrificiul său revelator în plan uman. Cu siguranță, cunoscător al descrierii făcute de Freud artistului, dar și al profunde analize

a lui Jung despre *persona*, *Doctorul* (vocea autorului, de fapt) afirmă, în final, că prevăzuse ieșirea din tăcere și întoarcerea actriței *Elisabet Vogler* (interpretată, în tăcerea ei, cu interiorizare transmisă prin mimică de către Anne Marie Quémard) la teatru, dar nu spune nimic despre consecința experimentului său psihanalitic. Ne spune spectacolul lui François Jacob, mai întâi, prin imaginea însăși a Doctorului. Acesta este îmbrăcat nu într-un halat alb, ci într-un costum de culoare închisă, ceea ce ne duce cu gândul la alura lui mefistofelică, având în vedere și cinismul din interpretarea realizată de actrița Catherine Erssas. Apoi, puternică, imprimată ca într-un stop-cadru rămâne revelatoare pentru spectator imaginea finală, ca o altă *persona* (sugerat, chistică) a Almei.

Altfel, o scenografie minimalistă, puternic sugestivă în cadrele configurate geometrice, semnată de regizor, într-o imagine expresivă, în albul predominant (costume: Maryse Gayet), cu intervenția alternativă a muzicii clasice și a sonorităților create de Jean Besanceney, menite să inducă o stare tensionată.

În continuarea invitației mele la Belfort, am fost martorul unui alt eveniment teatral, definit prin colaborarea dintre Compania „François Jacob” și Teatrul Municipal pentru Copii și Tineret „Mihai Popescu” Târgoviște, director Dan Țopa, colaborare inițiată în cadrul programului teatral de promovare a culturii franceze în Europa Centrală și de Est, patronat de Ministerul de Externe – Cultura Franceză, și susținut de Consiliul Regional Franche-Comté, Consiliul General Teritorial Belfort, Orașul Belfort, ca și de Primăria Municipiului Târgoviște. Rodul relației contractuale de până acum este spectacolul cu piesa *Echilibrul* (*Le Funambule*) de Jean Genet, în regia lui François Jacob și scenografia semnată de Dan Țopa. Premiera a avut loc la Târgoviște, în 27 martie 2009. Au fost jucate 15 reprezentații, în română și franceză, avându-l ca interpret pe tânărul actor Mircea Silaghi. A venit rândul premierei cu *Echilibrul* la Belfort (17 mai 2010), în limba franceză, dar și în limba română (există români și la Belfort). În prealabil, se înțelege, s-au desfășurat repetițiile. „Jocul actorului va urmări cursa imaginară, având ca singur partener firul de oțel, și va găsi

balansul corect între realismul textului și simbolistica semnificației”, zice, în programul spectacolului, François Jacob, autor între altele și al unei montări cu *Regele Lear*.

L-am întâlnit și pe regizorul Dan Țopa, directorul teatrului târgoviștean, sosit aici și pentru a pune în scenă un alt spectacol la Compania „François Jacob”, în cadrul aceluiași proiect. Am înțeles că este vorba de o piesă a lui Matei Vișniec, cu premiera programată pentru 23 mai 2010.

De la teatru, la muzică, de asemenea, în virtutea colaborării culturale, anual, la Belfort se organizează, între 20–24 mai, un Festival Internațional de Muzică, cu participare de pe toate continentele. Și în acest an, aici au evoluat Ansamblul de muzică tradițională „Românașul” al Liceului de muzică și arte „Sigismund Toduță” din Deva, sub conducerea profesoarei Ana Fodor, și formațiile din Hunedoara, „Huniadi Cantores”, cu muzică medievală transilvană, și „Cimpoierii din Transilvania”, cu muzică veche. În prealabil însă, pe 19 mai, formațiile din România au susținut un concert în sala Covorul de flori (Tapis des fleurs) a Parlamentului European de la Strasbourg, beneficiind de mediatizarea și susținerea parlamentarului european Iuliu Winkler din România. În virtutea aceleiași invitații, am participat și noi, alături de un reprezentant al Teritoriului Belfort.

Am fost prezent la toate aceste evenimente, precum și la vemisajul unei expoziții de pictură, în numele unei invitații private, ca atare, pot să îmi exprim adeziunea față de asemenea relații benefice întru comunicarea spiritului prin teatru, prin muzică, prin gând și suflet.

Londra

Mirona HĂRĂBOR

Cum să fii amuzant și să amuzi în același timp

De ce scriu din nou despre ei? E o întrebare pe care a trebuit să mi-o pun după ce am găsit ultima „prestație” a trupei **Ridiculusmus** de-a dreptul enervantă. Sunt un cuplu de actori, Jon Hough (un blond scund, firav și tăcut, care excelează în umorul sec, englezesc) și Dave Woods (un năsos înalt, spătos și chel care bulbucește de energie și bună dispoziție). Și-au luat acest nume în 1992, și de atunci încoace au produs peste 40 de spectacole de comedie, scrise și interpretate de ei înșiși.

Personal, îi urmăresc cu entuziasm pentru că mi se pare că au teatrul în sânge. Se potrivesc împreună de minune, precum duourile celebre de genul Stan și Bran. În piesele lor, firul narativ rămâne de obicei pe planul secund; într-o dezordine epică totală, prevalează bufoneriile irezistibile. Jon și Dave surprind prin versatilitate actoricească (în cam toate show-urile, impersonează cu ușurință cel puțin câte trei roluri fiecare), amuză până la... incontinență (a spectatorilor) și scandalizează prin potențialul copilăresc de a trece din extrema geniului absolut în aceea a facilității de doi bani. Te pișcă pe limbă ca șampania de bună calitate, te deranjează și, de cele mai multe ori, te conduc în zone de recepție artistică pe care nu le-ai mai vizitat niciodată.

Iar când cad, o fac cu brio, dar și cu o inocență ieșită din comun. Îi ierți pentru că, până și atunci, debordează de voluptatea jocului și ascund, chiar și în eșec, momentele de virtuozitate deplină.

How to be Funny (Cum să fii hazliu) datează din 2003 și încă se mai joacă, din când în când. Își propune să demonteze mecanismele comediei și încearcă o incursiune în teoriile râsului și umorului de la Freud la Carr. În practică, este un amalgam de gaguri nesărate și cam sub centură. Haos, vecinul de sală ațipește, îți vine și ție fie să închiizi ochii, fie să ieși; ori, nelămurit, îți spui că poate nu s-a ajuns la pont.